

EGY RÉGI HÁZ TÖRTÉNETE...

Eltűnik a közel 250 év óta fennálló Görögudvar a Petőfi-térről és helyére két hatemeletes modern bérpalota épül

A Petőfi-tér Régiposta-utca, Erzsébet királyné tér és a Galamb-utca között emeletes ódon ház áll, hosszú, vedlett vakolatu fallal és mint kigyó tekergi körül a hatalmas, közel 1300 négyszögöles területet.

A régi ház több, mint kétszáz évig birta az idők sulyát, míg azután nemrégiben megrokkant... A fiatalító orvosság, a gyógyítás azonban olyan sokba került volna, — közel negyedmilió pengőbe —, hogy gazdája, a budapesti görögalapítású egyházközség, inkább lebontatja és eladja a telek egy részét. Az így szerzett vételárból pedig modern bérpalotát épít.

Eltűnik tehát, a jezsuiták egykori rezidenciája, melyet 1695-ben kezdtek építeni és 1702-ben már készen is állott, amikor a piarista rend birtokába jutott.

Jezsuita rendháznak építették

A „Ház” története akkor kezdődött, amikor Buda visszafoglalása után visszatértek a szerzetesrendek Pestre és közöttük a jezsuiták is, akik házat és iskolát akartak alapítani. A jezsuiták Kollonics Lipót grófhhoz folyamodtak, hogy alsóbbosztályú iskolát engedélyezzen részükre azért, hogy ennek a jövedelméből vehessék meg a Pesten építendő rendház alapját.

Az építkezés nagy igyekezettel folyt, de egy váratlan politikai esemény megakasztotta a további munkát: a Rákóczi-felkelés miatt a rend válságos helyzetbe jutott, kiapadtak a pénzforrások,

A piaristák kezébe jut a dunaparti ház

Közben a piaristák szemet vetettek a jezsuiták épülőfélben levő házára és hosszas alkudozás után 4000 forintért megvásárolták. Ekkor még csak tíz ablaknyi hosszúságú volt a ház. Három szobája, pincelejárója volt és a Duna felől sárfal vette körül. A város szindikust bizott meg az építkezés rendezésével. Ez főlhuzatta a közfalat, bevakoltatta az épületet, úgyhogy 1718-ban az épület már teljesen készen állt, sőt hozzáfogtak a piarista iskola épületéhez ragasztott színház építéséhez is, amely nélkül iskola akkoriban el sem volt képzelhető.

1719-ben határozták el a színház építését és föl is avatták ugyanezen év júliusában. Ez volt Pest legrégibb színháza, amely 1745-ig állott fenn. Innen is kapta a mostani Galamb-utca akkori elnevezését, a Színház-utca nevet.

A város alapítólevélben kötelezte magát, hogy a piaristáknak templomépítésre telket ajándékozzon, mert az a telek, ahová a jezsuiták eddig építkeztek, szűknek bizonyult. A telket azonban nem kapták meg, sőt abban is megakadályozta a rendet a város, hogy 1734-ben a szomszédos házat megvegyék és ezen építsék fel templomukat. 1745-ben már megváltozott a magisztrátus véleménye és a város urai jártak a piaristák segítségére, hogy házat vásárolhassanak. Hat év múlva újabb ház, sőt egy harmadik is birtokukba jutott és így olyan telektömbnek lettek birtokosai, amelyen azután megfelelő helyet biztosítottak templomuknak.

szédos házat megvegyék és ezen építsék fel templomukat. 1745-ben már megváltozott a magisztrátus véleménye és a város urai jártak a piaristák segítségére, hogy házat vásárolhassanak. Hat év múlva újabb ház, sőt egy harmadik is birtokukba jutott és így olyan telektömbnek lettek birtokosai, amelyen azután megfelelő helyet biztosítottak templomuknak.

Telekvásárlási láz a Dunaparton

És akkor váratlanul megváltoztatták tervüket. A régi népjóléti minisztérium telkét akarták megvásárolni, ami ugyan nem sikerült, de ehelyett megvették a szomszédos telket. 1775-ben és három évvel később kezdték meg a plébániatemplom fölötti épületszárny építését. Az előbb vásárolt telkek feleslegessé váltak, el is akarták ezeket adni, de nem akadt vevő.

1789-ben hirdetés útján igyekeztek a piaristák tudatni a telektömbön, de vevő így sem akadt és ugyanezen év augusztus 29-én önkéntes dobolás alá került a mai Görögudvar, a rajta levő kezdetleges épületekkel.

Görög ember birtokába jut a piaristák háza

Argiri Demeter nevű gazdag görög borkereskedő 20,150 forintért vásárolta meg, de két esztendővel később ugyanennyiért eladta a görög hitközségnek, amely templomot építtetett a dunaparti részen.

Tiállos Fülöp, az egyházközség titkára, aki tudós régész esztendők levéltári kutatásával értékes történelmi megállapításokat tett a jelenlegi Görögudvar történetére vonatkozólag, attól az időtől kezdve, hogy Argiri Demeter lett a régi Görögudvar birtokosa.

— Az egyházközség, — mondta e sorok írójának Tiállos Fülöp —, 1788 április 18-án alakult. Alapítása után egy esztendővel templomépítést határoztak el az egyházközség tagjai és 35,981 forintot gyűjtöttek össze erre a célra. Ugyanezen év augusztus 8-án hat görög ember írásos megállapodást kötött, hogy egyenlő összeggel részt vesznek abban az akcióban, hogy a pesti piarista rendnek a Színház-utcában (a mai Galamb-utcában) levő régi székházát a hozzávaló telekkel együtt megve-

Nemesszőrmék

gyönyörű kivitelben
nagyon előnyös árban

Elkán SZÜCSNÉ
VÁCI-UTCA 22. FÉLEMELET